

A szinapsztól a szintézisig

A Magyar Pszichiátriai Társaság XIX. Vándorgyűléséről jelentjük

A Magyar Pszichiátriai Társaság (MPT) 2015. január 28-31. között, Szegeden rendezte meg XIX. Vándorgyűlését, amelyen az előzetes becslések szerint 1300 résztvevő vett részt. A szakma idei legnagyobb seregszemléje gazdag tudományos programmal – 180 tudományos előadással, 30 poszterrel, – kerekasztal beszélgetésekkel, könyvbemutatókkal és workshopokkal – várta az érdeklődőket.

A Magyar Pszichiátriai Társaság XIX. Vándorgyűlésének mottója „A szinapsztól a szintézisig”, amivel a szervezők a modern gyógyítás holisztikus szemléletét kívánják kifejezni. A kongresszuson elhangzó előadások felölelik mindazt, ami a szűken vett biológiától a lelki működésig tartó spektrumban a hazai pszichiátriai műhelyeket az elmúlt év során foglalkoztatta. **Dr. Molnár Károly**, az MPT elnöke a társaság január 27-én megtartott sajtótájékoztatóján elmondta, hogy az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan a hétszáz aktív és praktizáló pszichiáteren túl pszichológusok és szakdolgozók, valamint a társszakmákban dolgozó orvoskollégák részvételére is számítanak. Különös jelentőséget ad az idei kongresszusnak, hogy az MPT 2015-ben ünnepli fennállásának 35. évfordulóját.

Dr. Molnár Károly arról tájékoztatót, hogy az Európai Unió lakosságának 38,2 százaléka szenved legalább egy mentális betegségben (2010-es adat). Ez nagyobb terhet jelent az európai országok számára, mint a szív- és érrendszeri, valamint a daganatos megbetegedések összesen. Előrejelzések szerint ez az arány a következő években növekedni fog. A legnagyobb szociális és lelki terhet a depresszió jelenti: egy 2013-ban, hat országban végzett felmérés szerint a depresszió éves előfordulása a lakosságban 5 százalék volt, ami évente 18,4 millió kezelésre szoruló beteg jelent az EU-ban. Magyarországon ez az arány még magasabb: az egy éves előfordulást 7,1 százalékra becsülik a szakemberek, azaz minden évben 700 ezer depressziós honfitársunk szorul kezelésre. A depresszió meglehetősen aluldiagnosztizált betegség, ezért egyre nagyobb hangsúlyt kell fordítani arra, hogy a társszakmák is segíteni tudjanak a betegek felkutatásában, a betegség felismerésében, és a páciensek kezelésében. Erre annál is inkább szükség van, mert a becslések szerint a kezelésre szoruló betegeknek mindössze negyven százaléka jut el pszichiáterhez, és részesül szakszerű ellátásban. Bár az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent a befejezett öngyilkosságok száma hazánkban, európai viszonylatban Litvánia után a második helyet foglaljuk el e tekintetben. Magyarországon évente huszonegyezer öngyilkossági kísérlet és több mint kétezer befejezett öngyilkosság történik, a fiatalok körében a korcsoport-

on belüli halálozást vizsgálva az öngyilkosság a vezető halál-ok. Természetesen nem csak gyógyszeres és pszichoterápiás módszerrel kell küzdenünk ez ellen, hanem az orvosok és a szakszemélyzet képzésére is jobban oda kell figyelni. A kongresszus egyik vezető témája ennek megfelelően a depresszió és az öngyilkosság volt. A kongresszus időtartama alatt két világhírű professzor – Rihmer Zoltán és Marco Sarchiapone – vezetésével az öngyilkosság megelőzésével foglalkozó szakmai tréningre került sor az Európai Pszichiátriai Társaság javaslatára és támogatásával.

A szakmapolitikáról szólva Dr. Molnár Károly kifejtette, hogy a szakma humánerőforrás-hiánnyal küzd, nem csak a szakorvosok, hanem a szakdolgozók tekintetében is. A hatalmas kliens-számot a szakma nem képes maradéktalanul ellátni. A járóbeteg-ellátás és az EU-ban unikálisnak számító magyar gondozói hálózat fejlesztése megoldatlan, alulf finanszírozott. Világszerte megfigyelhető trend a pszichiátriai betegséggel élők közösségi ellátási formában történő gondozása, ám hazánkban a közösségi centrumok még mindig civil szerveződések útján létesülnek, és mindössze néhány nagyvárosban működnek. 2014 márciusában a WHO szakértői csoportja látogatást tett Magyarországon, hogy megvizsgálja és értékelje a mentális egészségügyi szolgáltatásokat, javaslatot tegyen a prioritásokra, figyelembe véve a 2013-ban elfogadott Európai Lelki Egészség Cselekvési Tervet. A jelentésben a szakértők 42 pontban fogalmazták meg javaslataikat a változtatásokra. Bár a javaslat elkészítésében magyar szakértői csoport is részt vett, a konkrét kormányzati cselekvés egyelőre nem ismert.

Dr. Lehóczky Pál, az MPT előző elnöke rámutatott: a társaság idén is olyan témákkal lép saját szakmai közönsége elé, amelyek a különböző szakmák és tudományágak együttműködését célozzák meg. Közkeletű, hogy az ember biológiai, pszichológiai, szociológiai és spirituális – ha úgy tetszik – metadisziplináris lény. Viszont az európai tudomány disziplináris keretek között fejlődik, ami mind szerkezeti, mind érdekmózzanatok tekintetében elkülönülést eredményez. Az orvostudományon belül talán a pszichiátria az utolsó, amely egyben tartotta meg az embert. Ahhoz, hogy a pszichiátria hatékonyan tudjon az ember gyógyításában részt venni, ezt a fajta teljességet kell megőriznie. A korszerű pszichiátria személyközpontú, közösségi alapú, páciens közeli, humanisztikus szempontok szerinti, holisztikus megközelítést alkalmaz. Magyarországon vannak már erre irányuló kísérletek, olyan műhelyek, ahol ez a fajta szemlélet gyökeret kezd verni. Dr. Lehóczky Pál hangsúlyozta, hogy a hatékony betegellátás alapja az ember teljességével való foglalkozás. Ezt segíti a MPT és azok az irányzatok, amelyeket a pszichiátrián belül pszichoszomatikus

megközelítésnek nevezünk. Mindebben fontos a szomatikus orvos-szakkákkal történő szorosabb együttműködés.

Dr. Purebl György, az MPT leendő elnöke kifejtette, hogy az egészségügyi rendszereket tekintve a világ nem azt kapta, amit várt. Azt, hogy az emberi egészség így fog alakulni a XXI. század elején, senki sem látta előre. A WHO kongatja a vészharangot, de azt, hogy a mentális zavarok ilyen mennyiségben terjednek el a világon, nem sejtettük. Jelenleg a világ egészségügyi rendszerei – bármennyire is jól fejlettek és finanszírozottak – nincsenek felkészülve a mentális zavarok tömeges ellátására. A depresszió költségei 88 százalékban nem az egészségügyben keletkeznek, hanem a termelés csökkenése miatt adódnak. A versenyképességet erősen csökkentő tény, ha egy társadalom mentális zavarokkal küzd. Nem csak az egészségügynek, hanem a társadalomnak is óriási felelőssége van abban, hogy ezek a trendek megforduljanak és egy mentálisan egészségesebb világ felé haladjunk. Fontos tehát, hogy egyfajta társadalmi összefogás alakuljon ki arra vonatkozóan, hogy ne lelki, vagy morális gyengeségnek, hanem betegségnek tekintsük a mentális zavarokat. Dr. Purebl György kiemelte a média felelősségét, mivel – mint mondta – az öngyilkosság megelőzésének az egyik leghatékonyabb, bizonyítékokon alapuló eszköze lehet az öngyilkossági események kommunikálásának megfelelő módja. Az is köztudott ma már, hogy a nem megfelelően

megfogalmazott sajtóhírek öngyilkossági „járványt” idézhetnek elő (ld. Werther szindróma). Mindezekről szó esett az MPT kongresszusán, és arról is, hogy a mentális zavarok nagy száma miatt az Európai Unióban elindult egy közös akcióprogram, aminek az a célja, hogy olyan ajánlásokat tegyen, amelyek alapján hatékonyan javítható a mentális betegségek helyzete. A program depresszió és öngyilkosság megelőzés témaköréért felelős munkacsoportját magyar szakemberek vezetik.

Dr. Sós Éva, az MPT főtítkára kifejtette, hogy a pszichiátria szintetizáló, társszakkákon átívelő szerepe a kongresszus magas résztvevői létszámában is visszatükröződik. A társaságnak 1500 aktív tagja van, a pszichiáter szakorvosokon kívül megtalálhatók közöttük a társszakkák képviselői is, akik a pszichiátria szakma partnerei lehetnek a holisztikus megközelítésben. Dr. Sós Éva kiemelte az alapellátás szerepét a mentális betegségek detektálásában és a betegutak megszervezésében, és önmagában a betegellátásban is. A kongresszus tudományos programjáról szólva elmondta, hogy a hat plenáris előadás témái a kognitív idegtudományoktól kezdve a szuicidum prevencióig sokféle kérdést felölelnek. A fő fókusz idén a szuicidum és a depresszió, amelyen túl művészetterápia, sportlélektan, igazságügyi pszichiátria, szexuálfarmakológia, pszichoszomatika témájú előadások színesítik a programot.

Munkatársunktól

Génkutatás csúcstechnológiával a Semmelweis Egyetemen

Idegrendszeri betegségek (Alzheimer-kór, Parkinson-kór, skizofrénia, autizmus stb.), ritka örökletes betegségek, daganatok és agyi áttétek kialakulásának vizsgálata, kutatása válik nagyságrendekkel hatékonyabbá a Semmelweis Egyetem Genomikai Medicina és Ritka Betegségek Intézetének új gépével, mely képes a teljes emberi génkészlet gyors szekvenálására (bázissorrendjének azonosítására).

A készülék teljesítménye százszor nagyobb a térségben eddig elérhetőknél. A diagnosztikához, kutatáshoz és a személyre szabott kezelések fejlesztéséhez szükséges genomikai vizsgálatokat a világon elérhető legmagasabb szinten végzi. Eddig ezekre a szomszédos országok közül csak Bécsben volt lehetőség.

A készülék a Nemzeti Agykutatási Program támogatásával a Semmelweis Egyetem és a Richter Gedeon NyRt. közös kutatási céljait szolgálja, de lehetőséget nyújt a fenti célok mellett más betegségek genomikai hátterének feltérképezésére is. A hazai akadémiai és ipari szféra szoros együttműködése az ország innovációs potenciálját is erősíti – hangsúlyozta Dr. Szél Ágoston, a Semmelweis Egyetem rektora.

Az új technológia nagy segítséget nyújthat azoknak a ritka betegségekben szenvedőknek, akik eddig az úgynevezett „diagnózis nélküli” csoportba tartoztak. Hazánkban körülbelül nyolcszáz ezren szenvednek ritka betegségben, többségük gyermek. A ritka betegségek diagnosztikája mellett alkalmas lehet a módszer a gyakoribb betegségek (pl. daganatok, szív-és érrendszeri betegségek) rizikójának, valamint a gyógyszer mellékhatásokra való hajlam becslésére is.

A modern technológia populációgenetikai vizsgálatok tömeges elvégzését is lehetővé teszi. A Semmelweis Egyetem kutatói azt remélik, hogy a közeljövőben K+F források támogatásával lehetőség nyílhat 1000 magyar teljes genom szekvenálására is. Egy nemzeti genomikai adatbázis nemcsak a magyar lakosság egészségének megőrzését, személyre szabott kezelését szolgálja, hanem segítséget nyújthatna a magyarság eredetének kutatásában is.

A Semmelweis Egyetem a molekuláris medicina területén is a csúcstechnológiák alkalmazásával szeretné innovációs potenciálját erősíteni, és ezáltal vezető szerepet betölteni a régióban. Dr. Molnár Mária Judit rektorhelyettes, az intézet igazgatója reméli, hogy Magyarország követi majd az USA és Nagy-Britannia példáját, ahol már látják: a molekuláris genetikai diagnosztika mindennapos rutinná válása a jelenkori egészségügy alapvető szükséglete. Ha ez megvalósul, úgy betegek százezrei remélhetnek gyorsabb diagnózist és személyre szabott terápiát.

Forrás: Semmelweis Egyetem Médiasarok